

NATURA2000

CZŁOWIEK ŚRODOWISKO INTEGRACJA

Aktywna edukacja na obszarach chronionych

Materiały szkoleniowe dla nauczycieli

Autorzy:

Monika Krauze
Wioletta Leszczyńska
Michał Leszczyński
Anna Makowska
Katarzyna van Marke de Lumen

Projekt, druk, korekta:

Agencja Reklamowa GALL, www.gall.torun.pl
Nakład: 150 sztuk

Treści zawarte w publikacji można kopiować i rozpowszechniać w celach niekomercyjnych pod warunkiem podania źródła i autorstwa.

Projekt sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

BIURO PROJEKTU

Toruńskie Stowarzyszenie Ekologiczne TILIA

ul. Przysiecka 13, 87-100 Toruń

Tel./fax: 56 657 60 85

email: tilia@tilia.org.pl

www.tilia.org.pl

Toruń, 2011 r.

www.natura2000edukacja.pl

Spis treści

I. PREZENTACJA PROGRAMU PN.

„CZŁOWIEK, ŚRODOWISKO, INTEGRACJA. AKTYWNA EDUKACJA NA OBSZARACH CHRONIONYCH”

1. Czym jest program	5
2. Cele programu	5
3. Adresaci programu	5
4. Dlaczego warto zrealizować program?	6
5. Informacje o poruszaniu się po segregatorze	6

II. SCENARIUSZE I KARTY PRACY

1. Scenariusz pt. „Ochrona przyrody”	7
1. Karta pracy dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej	15
2. Karta pracy dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej	17
3. Karta pracy dla uczniów szkół ponadpodstawowych	19
2. Scenariusz pt. „Natura 2000”	21
1. Karta pracy dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej	31
2. Karta pracy dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej	33
3. Karta pracy dla uczniów szkół ponadpodstawowych	41
3. Scenariusz pt. „Ochrona gatunkowa zwierząt, roślin i grzybów”	49
1. Karta pracy dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej	59
2. Karta pracy dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej	61
3. Karta pracy dla uczniów szkół ponadpodstawowych	63
4. Scenariusz pt. „Chcę żyć ekologicznie”	65
1. Karta pracy dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej	71
2. Karta pracy dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej	73
3. Karta pracy dla uczniów szkół ponadpodstawowych	75

III. ZADANIA AKTYWIZUJĄCE I ZAŁĄCZNIKI DO SCENARIUSZY

1. Ochrona przyrody	
1A. Zadanie aktywizujące – Tabliczka „Pomnik przyrody”	77
1B. Zadanie aktywizujące – Poszukiwania pomników przyrody	79
1C. Zadanie aktywizujące – Memo – parki narodowe	81
1D. Zadanie aktywizujące – Opowieść o rezerwacie Las Piwnicki	83
2. Natura 2000	
2A. Zadanie aktywizujące – Obserwacje ornitologiczne – zajęcia terenowe	85
2B. Załącznik – Klucz do rozpoznawania ptaków wodnych	87
2C. Załącznik – Klucz do rozpoznawania ptaków leśnych	90
2D. Zadanie aktywizujące – Logo Natura 2000 – kolorowanka	94
3. Ochrona gatunkowa zwierząt, roślin i grzybów	
3A. Zadanie aktywizujące – Puzzle – gatunki chronione	95
3B. Zadanie aktywizujące – Gatunki chronione w Polsce – domino	115
3C. Zadanie aktywizujące – Gra edukacyjna – „Gatunki Natura 2000”	117
3D. Załącznik – klucz do rozpoznawania płazów	121
3E. Zadanie aktywizujące – Rebusy – gatunki chronione	123
4. Chcę żyć ekologicznie	
4A. Załącznik – Ekoznaki	124
4B. Zadanie aktywizujące – Ekologiczna hierarchia środków transportu	125
4C. Załącznik – Ochrona przyrody w Polsce – tekst źródłowy	127
4D. Zadanie aktywizujące – Krzyżówka – Chcę żyć ekologicznie	130
4E. Zadanie aktywizujące – Tabliczki edukacyjne – „Jak dbać o otaczające nas środowisko”	130
4F. Zadanie aktywizujące – Gra edukacyjna – „Dobry dla środowiska – dobry dla siebie”	131

Spis treści

IV. PREZENTACJE I MAPY

dostępne na płycie CD

1. Prezentacja multimedialna pt. „Ochrona przyrody
2. Prezentacja multimedialna pt. „Natura 2000”
3. Prezentacja multimedialna pt. „Ochrona gatunkowa zwierząt, roślin i grzybów”
4. Prezentacja multimedialna pt. „Chcę żyć ekologicznie”
5. Mapa obszarów Natura 2000 woj. kujawsko-pomorskiego
6. Mapa obszarów Natura 2000 woj. łódzkiego
7. Mapa obszarów Natura 2000 woj. warmińsko-mazurskiego
8. Mapa obszarów Natura 2000 woj. wielkopolskiego

V. INFORMACJE DLA NAUCZYCIELI

dostępne na płycie CD

1. Dyrektywa Ptasia z załącznikami
2. Dyrektywa Siedliskowa z załącznikami
3. Ustawa o ochronie przyrody
4. Dz.U. 2004.220.2237 Gatunki dziko występujących zwierząt objętych ochroną
5. Dz.U. 2004.168.1765 Gatunki dziko występujących grzybów objętych ochroną
6. Dz.U. 2004.168.1764 Gatunki dziko występujących roślin objętych ochroną

Prezentacja programu pn. „Człowiek, środowisko, integracja. Aktywna edukacja na obszarach chronionych”

1. Czym jest program:

Jest to program edukacji ekologicznej dla dzieci i młodzieży, którego celem jest poszerzenie wiedzy na temat obszarów chronionych, w tym w szczególności nt. obszarów Natura 2000. Obszary Natura 2000 jako forma ochrony przyrody są zdecydowanie nowym tematem i wiedza społeczeństwa dotycząca funkcjonowania obszarów jest ciągle niewystarczająca. Działalność człowieka w coraz większym stopniu ma wpływ na środowisko przyrodnicze i coraz więcej wartościowych przyrodniczo obszarów bezpowrotnie traci swe walory. Dlatego tak ważne jest w obecnych czasach aktywne włączenie się w działania na rzecz ochrony przyrody. Obecnie wiemy, że nie wystarczy objęcie ochroną pojedynczych gatunków czy nawet utworzenie parków narodowych i rezerwatów. Aby zachować przyrodę w dobrym stanie, musimy zapewnić przetrwanie różnych typów siedlisk połączonych ze sobą korytarzami ekologicznymi oraz całej sieci zależności pomiędzy organizmami. Temu wyzwaniu stara się sprostać Natura 2000 – ogólnoeuropejska sieć obszarów chronionych. To jedna z najnowszych form ochrony cennego dziedzictwa przyrodniczego wdrażająca w życie zasady zrównoważonego rozwoju.

Program edukacyjny pn. „Człowiek, środowisko, integracja. Aktywna edukacja na obszarach chronionych” zakłada realizację działań mających zachęcać uczniów do podejmowania działań w zakresie świadomego i odpowiedzialnego postępowania w życiu codziennym, w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego.

2. Cele programu:

- kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców województw kujawsko-pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, łódzkiego, wielkopolskiego, w szczególności na obszarach chronionych,
- podniesienie poziomu zrozumienia i akceptacji zasad ochrony przyrody wśród społeczności lokalnej, wyrobienie poczucia odpowiedzialności za najbliższe otoczenie,
- ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko,
- przybliżenie dzieciom i młodzieży oraz społecznościom lokalnym gatunków objętych ochroną Natura 2000,
- popularyzacja obszarów Natura 2000,
- promocja obszarów chronionych pod względem atrakcji przyrodniczych i kulturowych,
- uświadomienie dzieciom i młodzieży oraz lokalnej społeczności konieczności ochrony cennego siedliska w celu jego zachowania dla następnych pokoleń,
- uzmysłowienie konieczności ochrony siedlisk w celu zapobieżenia wyginięciu gatunków,
- wsparcie procesów dydaktycznych poprzez organizację szkoleń dla nauczycieli nauczania zintegrowanego, przyrody i biologii,
- zachęcenie nauczycieli do aktywizowania dzieci i młodzieży poprzez organizację zajęć terenowych na obszarach chronionych,
- ukazanie korzyści jakie niesie objęcie obszaru ochroną dla człowieka i przyrody, utwierdzenie pozytywnych skojarzeń z systemem obszarów chronionych Natura 2000,
- promowanie i wprowadzanie w życie zrównoważonego rozwoju wśród społeczeństwa,
- wspieranie działań mających na celu zwiększenie zaangażowania społecznego oraz poziomu odpowiedzialności indywidualnej w obszarze ochrony środowiska,
- podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego,
- rozwijanie wśród dzieci, młodzieży i dorosłych zamiłowań przyrodniczych oraz wrażliwości na potrzeby naturalnego środowiska,

3. Adresaci programu

- nauczyciele, dzieci i młodzież ze szkół z terenu 4 województw: kujawsko-pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, łódzkiego, wielkopolskiego,
- rodziny dzieci i młodzieży ze szkół i przedszkoli z terenu 4 województw /poprzez uczestnictwo dzieci w projekcie oraz działania promocyjne/,
- mieszkańcy powiatu toruńskiego i turyści odwiedzający Szkołę Leśną na Barbarce.

Prezentacja programu pn. „Człowiek, środowisko, integracja. Aktywna edukacja na obszarach chronionych”

4. Dlaczego warto zrealizować program?

Program został przygotowany z myślą o edukacji ekologicznej społeczeństwa od najmłodszych lat. Umiejętność właściwego współżycia ludzi z przyrodą należy zaszczepiać już dzieciom. Zaproponowane treści edukacyjne materiałów dla nauczycieli przyczynią się do przybliżenia dzieciom i młodzieży wartości przyrodniczej obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000, poznania gatunków chronionych oraz uświadamiają sobie konieczność ochrony cennych siedlisk i gatunków w celu zachowania dla następnych pokoleń. W konsekwencji przyczyni się do zwiększenia zaangażowania w sprawy środowiska naturalnego w najbliższym otoczeniu oraz akceptacji dla działań podejmowanych w celu ochrony przyrody. Polska w momencie wstąpienia do Unii Europejskiej dostosowując prawo ochrony środowiska do prawa wspólnotowego zobowiązała się do stałego pogłębiania wiedzy społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody, co ma przyczynić się do rozwoju społeczeństwa nastawionego na zrównoważony rozwój.

Zaproponowane materiały zawierają informacje dotyczące celów ochrony przyrody, form ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000 oraz ochrony gatunkowej zwierząt, roślin i grzybów, oraz informacje dotyczące podstaw prawnych ochrony przyrody w kraju. Zakres tematyczny materiałów obejmuje zagadnienia nowe, o których informacje nie są ogólnodostępne lub nie są usystematyzowane. Uczniowie mogą wykorzystać treści edukacyjne zawarte w scenariuszach podczas innych sytuacji edukacyjnych, w trakcie zajęć szkolnych oraz w życiu codziennym. Niewątpliwym atutem przygotowanych scenariuszy są zajęcia terenowe jako jedna z form aktywizacji dzieci i młodzieży. Zaproponowane zadania do wykonania w terenie wpływają pozytywnie na rozwój umiejętności badawczych i obserwacyjnych uczestników. Skłoni to uczniów do poszukiwania nowych informacji, zainteresowania się obszarem, na którym mieszkają i w konsekwencji wpłynie na rozwój intelektualny.

5. Działania realizowane w ramach projektu:

- a) Organizacja zajęć przyrodniczo-ekologicznych dla dzieci i młodzieży z 4 województw na terenie Szkoły Leśnej na Barbarce.
- b) Organizacja pobytów 2, 3 – dniowych z programem.
- c) Organizacja szkoleń dla nauczycieli dot. Obszarów Natura 2000.
- d) Utworzenie strony internetowej projektu.
- e) Opracowanie informacji i materiałów edukacyjnych dotyczących wybranego obszaru chronionych, najlepiej Natura 2000 w pobliżu placówki oświatowej.
- f) Prowadzenie zajęć terenowych z wykorzystaniem przekazanych materiałów dydaktycznych na wybranym obszarze chronionym, najlepiej Natura 2000 w pobliżu placówki oświatowej i przesyłanie sprawozdań wg podanego wzoru.
- g) Wydanie posterów edukacyjnych pn. „Obszary Natura 2000. Bezczenne dziedzictwo”.